

Glücklich, Julius

O hajtmanech neb hajtmanu království českého

In: Glücklich, Julius. *Nová redakce zemského zřízení království českého z posledních let před českým povstáním*. Brno: Filosofická fakulta s podporou Ministerstva školství a národní osvěty, 1936, pp. 403-405

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/126586>

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

R VII*.

Jestliže by muž ženě své svrchky které nad věno dáti chtěl ty svrchky má v zápisu nebo kšaftu zejména jmenovati, a kterýchž by zejména nejmenoval, těch bráti a na ně se táhnouti nemá; kromě což by jejího vlastního bylo, to pobrati muože, aneb: což by jí muž za zdravého života dal.

* *Nezměněn.*

O hajtmanech neb hajtmanu království českého^a.

R VIII*.

Hajtmané neb hajtman království českého, kteréž by aneb kteréhož by [B rukou β]:
J. Mť. král. ustanoviti ráčil podlé starobylého pořádku, tofo na práci mti Sešlo z toho
mají a má: v artykule z

Předkem a prvotně rady týž hajtman neb hajtmané mají mti osob dva-
nácte, šest z stavu panského a šest z stavu rytířského, lidí k tomu hodných; s těmi aby se mohl aneb mohli raditi, soudy držeti a ty věci, kteréž k úřadu
hajtmanskému příslušejí aneb příslušetí budou, a též rady aby přítomné byly
tu, aby je hajtman neb hajtmané ku potřebám těm vždycky mti mohly.

du hejtman-
ského*.

* *Proto patrně v B celý artykul škrtnut, dále R IX i R X, ač v něm původně opravováno rukou β.*

a V. Budovcem po straně v B: 51.

R IX*.

A tyto artykule níže psané mají na práci mti a je opatrovati a o to pečovati, které jsou věci potřebné tohoto království ty, což k soudům zemským a k úřadom zemským nenáležejí a vyměřeny nejsou. A ten hajtman neb hajtmané navíc bytem svým na hradě pražském býti mají neb má, aby jeho neb je lidé k své potřebě tu nacházeti mohli. Pakli by jsouc dva, od J. Mť. král. usazeni anebo více jeden po potřebě jaké odjel, tehdy druhý aneb kteříž by více byli, vždy má na hradě pražském na místě jiného neb jiných zůstati. Pakli by J. Mť. král. jednoho hajtmána posaditi ráčil a ten že by kde odjeti chtěl, tehdy má na místě svém z stavu panského neb rytířského jedné osobě z rad těch k němu přidaných poručiti. Však proto při znamenitých potřebách má vždy sám bývati.

* *Celý v B přeškrtnut. Viz pozn. a u R VIII.*

R X*.

Týž^a hajtman^a neb hajtmané krajští^a mají zvláštní pilnost a péči míti o všechny věci neřádne a mimo řád a právo výtržné, jakožto o odpovědních, o jich fedrovnících, mordějích a falešnicích a jiných všelijakých lidech neřádnych a zemi škodlivých aneb těch, kteříž by pohruožky činili, i všech jiných k tomu podobných, aby takové věci přetrhovali a průchodu takovým věcem nedali. A na takového každého neřádneho a toho, kterýž by jináče než právem chtěl živ býti aneb svou vůli na kom provozovati opustě řád a právo, a to skutečně bylo shledáno a poznáno^a, aby sáhl neb sáhli a k němu se tak zachovali, jak by toho potřebu poznali. Než^β jestliže by na koho co neřádneho pravili, což by ještě vskutku a vpravdě nebylo shledáno, toho mají hajtman neb hajtmané J. Mti.^b královský a nebylo-li by J. Mti. v zemi, nejvyššímu purkrabí oznámíti, a co jest na něho praveno, na J. Mt. vznésti, o spravení těch lidí, kdy o tom co věděli, odeslati. A král J. Mt. ráčí míti takového obeslati, aby před J. Mt. stál a dostál a té se věci spravil. Také nejvyšší purkrabě pražský, nebylo-li by krále J. Mti. v zemi, když by jemu co takového od hejtmana neb hejtmanů oznámeno bylo, má jej před soud zemský obeslati a to vyslyšeti, spravedlivě rozvážiti. A več to obráceno bude, toho každý aby očekával.

* *Celý artykul byl však přeškrtnut, ale část sub b uvedená, na místo níž napsán přípisek ruky β, asi dříve; nejspíše škrtnut proto, že má přijíti za R XIII. Viz tam přípisek ruky β.*

^a *U rukou b po straně: [Z]řízení zemské K 64.*

^a *krajští připsáno v B rukou β.*

^b *J. Mti. až do konce připsáno v B rukou β na místě toho, co škrtnuto: království českého obeslati oznámíci jemu to, což jest na něho praveno, aby před soudem zemským, když najprv držán bude, stál a dostál a té se věci zpravil. A ten také aby stál, kdož jest o něm tu zprávu dával. A vyslyšce to páni J. Mti. a vládky na soudu zemském, več to obrátiti ráčiti budou, rozvážice to spravedlivě, tak se strany povinny budou zachovati. A budou-li chtítí strany jaké svědky sobě vésti před týž soud zemský, toho budou míti vuoli. A o takovou věc má býti slyšení v pondělí po Suchých dnech, kteréž by se koli teház třefily aneb po nazajtří sv. Jeronýma, když soud zemský držán bývá. A kteréž věci hajtmanuom neb hajtmanu budou náležeti k rozoznání, k takovým přem a věcem budou moci sobě strany svědky i vésti tím pořádkem jako před soud komorní.*

a V. Budovcem po straně v B: Materia huius iudicii.

β *V. Budovcem po straně v B*: Sic capitane[us] hic de mani[fe]stis indicat [de]lictis aut p[?] manifeste d[elin]quentes in cus[to]diam recipit.

γ *V. Budovcem po straně v B*: Svědky před soud hejtmanskéj.

R XI*.

Kteréž by potřeby v krajích se od hajtmánův neb hajtmána, co jim náleží, na hajtmána neb hajtmány v království českém vznesly, to oni opatrovati mají. A jestliže by který úřad měl k tomu pomáhati, mají jeho k tomu napomenouti a obeslati.

* *V B škrtnut. Viz R VIII pozn. **

R XII*.

Jestliže by kdo králi J. Mti. neb zemi neb osobě aneb kterému městu odpověděl, to hajtmán aneb hajtmáné království českého aneb místodržící J. Mti. král. mají hned do krajuv oznámiti, aby se k takovému odpovědníku podlé zřízení zemského zachovali. A k tomu mají na to mysliti a těch cest hledati, pokudž nejvýše budou moci, aby takovou válku a odpověď přetrhli. A mají na špehy nakládati na náklad krále J. Mti., aby mohl takový odpovědník aneb odpovědníci dosaženi býti.

* *V B škrtnut. Viz R VIII pozn. **

O hajtmánech krajských^a.

R XIII.

Hajtmáné v krajích aby byli každého roku od J. Mti. král. zřízení a ustanovení^a ti aby k J. Mti. královský^b anebo k nejvyššímu purkrabí pražskému své zření měli, J. Mti. a jeho poslouchali^a a obyvatelé každého kraje aby se k hajtmánům^c poslušně zachovali, a v těch věcech a potřebách aby jim radni a pomocní byli. A kdož budou za hajtmány z krajuv zvoleni, z toho se vyťahovati nemají, než bez odporu podniknouti krom těch, kteříž by toho roku byli, ti nemají druhý rok bez vuole své potahováni býti. Než jestliže by která věc za úřadu jich zašla se nevykonala, až by rok jich vyšel, že proto nieméně podlé budoucích hajtmánův krajských to, což tak před nimi zašlo, k vykonání svému přivesti jsou povinni. A tiž hajtmáné noví mají také to k sobě podlé nich přijíti a vykonati. A toto mti mají na práci, jakž se níže píše.

[*B rukou β*]: R X¹.